

MMM; Elintarvikeketjun tilastointityöryhmän 4. kokous

Aika

Torstai 28.11.2024 klo 10–11.30

Paikka

Etäyhteys (Teams)

Osallistujat

Anna-Leena Miettinen, maa- ja metsätalousministeriö, puheenjohtaja
Faiz Alsuhail, Luonnonvarakeskus
Sari Forsman-Hugg, Pellervon taloustutkimus PTT
Bate Ismail, Elintarviketeollisuusliitto ry
Juha Lappalainen, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ry
Mari Mattila, Päivittäistavarakauppa PTY ry
Ari Peltoniemi, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Marianne Rautelin, Tilastokeskus
Jarmo Salonen, maa- ja metsätalousministeriö
Jarno Sukanen, Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto
Elina Tamminen, Luonnonvarakeskus
Kirsi Viljanen, maa- ja metsätalousministeriö
Auli Väänänen, maa- ja metsätalousministeriö, sihteeri

1. Kokouksen avaus
2. Läsnäolijoiden toteaminen
3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja ilman muutoksia.

4. Luonnonvarakeskuksen tilastotuotannon tulevat muutokset sekä alustavat näkemykset datahuone-ehdotuksesta

Luonnonvarakeskuksen tilastojohtaja Faiz Alsuhail kertoi Luken tilastotuotannon tulevista muutoksista. EU-asetuspohjainen tilastotuotanto laajenee, kun Maatalouden tuotantotilastointia määrittävä SAIO-asetus ja siihen liittyvät toimeenpanoasetukset astuvat voimaan vuoden 2025 alusta. Näillä on vaikutusta kotieläin- ja kasvitilastoihin, maatalouden hintatilastoihin sekä kasvinsuojeluaineisiin ja ravinnetaseisiin. Ilmiöalueista erityisesti luomutuotantoa ja nurmiviljelyä tilastoidaan kattavammin. Samalla kun tilastointivelvoitteet kasvavat Luke luopuu vaiheittain osasta nykyisiä tilastoja, kuten ravintotase, kalan kulutus, maataloustuotteiden ja kalan ulkomaankauppa. Monille lakkautettaville tilastoille on tunnistettu vaihtoehtoisia tietolähteitä. Lisäksi Luke voi tarjota räätälöityä tilastoraportointia asiakasrahoitteisesti.

Alsuhail otti kantaa datahuone-ehdotukseen. Datahuone-kokonaisuudessa ehdotetut muutokset tarkoittaisivat laajenevia muuttujasisältöjä ja/tai tietotuotannon frekvenssin tihtymistä. Kyselytutkimuksiin perustuvien tilastojen julkaisufrekvenssin tihtäminen kasvattaisi tiedonantorasitusta. Lisäksi tilastojen julkaisufrekvenssin tihtäminen edellyttää huomattavia lisäpanoksia tilastojen tuottamiseen. Uusiin lakisäätöihin tehtäviin ei ole osoitettu lisäresursseja. Eri tilastovirastojen tiedot on jo koottu keskitettyyn portaaliin: stat.fi/tilastotieto, jota kannattaisi hyödyntää.

Alsuhail esitti työryhmälle reflektioita ja syötteitä tilastoinnin kehittämiseksi. Työryhmä voisi esimerkiksi selvittää mahdollisten uusien datojen hyödyntämistä, kuten vähittäiskaupan viivakoodiaineistosta tietoa elintarvikkeiden myyntimääristä, mikä antaisi tietoa kulutuksen kehityksestä. Uudistettu eurooppalainen tilastoasetus (223/2009) helpottaa tilastoviranomaisten pääsyä yksityisessä omistuksessa oleviin datoihin. Potentiaalisia muita aineistolähteitä voisivat olla satelliitti- ja maataloohjelmistojen kautta syntyvät aineistot sekä lounassovellusten data.

Työryhmä voisi myös tunnistaa toimialalle relevantteja tutkimusteemoja tilastolliseen selvitykseen etenkin Tilastokeskuksen aineistosta. Lisäksi työryhmä voisi tunnistaa sellaisia poikkilaikkaavia teemoja, joista tietomuotoilu, esimerkiksi infografiikoilla, voi tuoda lisäarvoa tai jossa tutkimus- ja tilastotiedon käsittely yhdessä lisätä toimialaymmärrystä.

Sukanen totesi, että informaation jakamiseen ja tilastointiin liittyviä resurssikysymyksiä pitäisi lähestyä holistisesti, ovatko aina valtiohallinnon resursseja, joita tarvitaan. Olisi tärkeää määritellä

yhteisesti mitä datahuoneella haettaisiin, tutkimusta vai ketjun näkymää markkinatilanteeseen.

Tasapuolinen informaation jakautuminen ja yhteinen tilannekuva olisivat tärkeitä tavoitteita.

Ismael totesi teollisuuden ja kaupan neuvotteluasetelmasta isojen yritysten tietävän markkinatilanteen, mutta pk-yritykset eivät sitä tiedä. Etenkin Food service -puolella todettiin olevan isoja tietoaukkoja.

Ehdotettiin, voisivatko Luken markkinamarginaalit ja taloustohtori olla jatkossa myös tilastokeskuksen linkkien alla mukana, jotta tieto olisivat yhdessä paikassa. Tiedonantorasitteen keventämisen yhtenä mahdollisuutena olisi mahdollisimman automaattisesti saatavat aineistot, totesi Rautelin. Näin on jo Tilastokeskuksen julkaiseman kuluttajahintaindeksin tietojen siirtymisessä. Uudet aineistot vaativat kuitenkin perustamista ja luomista, jossa on työtä.

5. Elintarvikealan tilastojen hyödyntäminen ja kehittämistarpeet Pellervon taloustutkimuksen näkökulmasta

Pellervon taloustutkimuksen (PTT) tutkimusjohtaja Sari Forsman-Hugg kertoi PTT:n ajatuksia elintarvikealan tilastoista, ja mitä kehittämistarpeita tilastoinnissa on PTT:n näkökulmasta.

Uudistuva Suomi tarvitsee luotettavaa tietoa taloudesta. Luotettavaa ja ajantasaista tilastotietoa tarvitaan tutkimustiedon tuottamiseen, näkymien ennakointiin, arviointeihin ja asiantuntijatyöhön sekä jaettaessa median kautta suurelle yleisölle tietoa alan tilanteesta. PTT:n uusi Vakka-alusta toimii julkaisualustana, joka kokoaa ajantasaiset tilastotiedot ja analyysit.

Suomessa on laadukasta dataa paljon saatavilla etenkin ketjun alkupäästä, mutta mitä pidemmälle ketjussa mennään, sitä vähemmän tietoa on saatavilla. Tiedoissa on aukkoja etenkin tukkukauppa- ja food service -puolella. Lisäksi on edelleen aukkoja määrä, hinta ja arvotiedoissa. Ravintotaseen lakkauttaminen heikentää mahdollisuuksia seurata kulutuskysyntää ja siinä mahdollisesti tapahtuvia muutoksia kohti kestävämpää ruokavaliota.

Forsman-Huggin mukaan Suomessa tarvitaan yhteinen tietoperusta ja myös ymmärrystä siitä, miten tilastoja tulisi tulkita yhteisen tilannekuvan luomiseksi. Tärkeää on myös tiedostaa, ettei kaikilla ruokaketjun toimijoilla ole yhtäläinen kyky hyödyntää ja tulkita tilastoja.

Tarvitaan kokonaisvaltaista ymmärrystä ruokaketjun toiminnasta, rakenteista ja dynamiikasta huomioiden eri tarjontaketjut ja elintarviketeollisuuden alatoimialat peilaten globaaliin talouteen ja geopolitiittiseen tilanteeseen.

Jos tilastokokonaisuutta kehitettäisiin datahuoneen suuntaan, toisiko se olennaista parannusta ruokaketjun toimintaan? kysyy Forsman-Hugg. Entä hyödynnetäänkö olemassa olevaa tilastotietoa riittävästi? Alan kehityksen kannalta olisi eduksi, että tulkintaa tilastoinnoista tekevät useat tahot. Tilastoinnin kehittämiskohteena Forsman-Hugg mainitsi mm. vk-kaupan datan hyödyntämisen. Entä miten tilastoinnissa huomioidaan uudet ilmiöt ja kysyntälähteisyys, kuten kestävämpään ruokavalioon siirtyminen, uudet ravitsemussuositukset ja PL-tuotteet. Näistä tarvittaisiin tilastotietoa, jotta niitä pystyttäisiin analysoimaan ja arvioimaan niiden merkitystä.

6. Muut ajankohtaiset asiat

Keskusteltiin lyhyesti maa- ja metsätalousministeriön Luonnonvarakeskukselta tilaamasta tukkukauppaselvityksestä, joka valmistuu helmikuussa 2025. Selvityksestä järjestetään julkaisuwebinaari.

Päätettiin kutsua seuraavaan kokoukseen KKV kertomaan heillä käynnissä olevasta elintarvikeketjun toimivuutta tarkastelevasta tutkimushankkeesta, jossa yhtenä tarkastelun kohteena on PL-kauppa. Tutkimushanke on saanut rahoitusta myös maa- ja metsätalousministeriöstä osana hallitusohjelman toimeenpano.

7. Seuraavat kokoukset

Torstaina 16.1.2025 klo 10–11.50, mahdollisuuksien mukaan lähikokouksena

8. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 11.30.